

Igy ez az egy koronagyémánt az egész ország drága gyémántjává lenne, a mely örök időkre áldást hozna az egész magyar mezőgazdaságra.

(Móricz Zsigmond)

A láthatóvá tett gyökerek

Agrártudományi Egyetem Gödöllőn

A megtelepedés és az egyetemi oktatás kiépülésének első évtizedei

Tíz esztendővel ezelőtt, 2000. január 1-jén a felsőoktatási integrációs folyamat eredményeként alakult meg gödöllői székhellyel a Szent István Egyetem. Gödöllő ekkor már ötven éve a felsőoktatást szolgáló település volt, hiszen a korábban elsősorban Erzsébet királyné kedvelt tartózkodási helyeként ismert helység az 1950/51-es tanévtől biztosított helyet az első önálló mezőgazdasági egyetem központi hivatalainak és oktatási egységeinek. Az agrár felsőoktatás helyszínévént a város neve a különálló gazdasági egyetem létrehozásáért folytatott küzdelmek során is felmerült. Egy 1906-ban született javaslat után 1919-ben Móricz Zsigmond ismét felhívta a figyelmet a Budapesthez közeli koronauradalom oktatási célra való felhasználásának lehetőségére. Az elképzelés ekkor még nem valósult meg, hiszen az első egyetemi szintű mezőgazdasági képzést nyújtó Mezőgazdasági Szakosztály 1920-ban Budapesten kezdte meg működését a Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar szervezeti keretei között.

A Szent István Egyetem (SZIE) megalakulásától kezdve vállalta jogelőd intézményei hagyományainak továbbvitelét, történeti múltjuk megismerését és egyben megismertetését. A 2010-es esztendő lehetőséget biztosít arra, hogy több, az egyetem történetében meghatározó jelentőséggel bíró eseményről is megemlékezhesünk. A SZIE tíz évvel ezelőtti megalakulása mellett az intézményünk életében jelentős szerepet játszó agrártudományok oktatásának két fordulópontját kell felidézniük. Kilencven éve kezdődött meg Magyarországon az egyetemi végzettséggel rendelkező agrár szakemberek képzése, amelynek hatvan évvel ezelőtt Gödöllő lett egyik kiemelkedő központja.

A gödöllői Könyvtár első olvasóterme (ma Rektori Díszterem)

Egyetemtörténeti kiállításunk e három évfordulót összefogva vezet végig az érdeklődőket a magyarországi agrár felsőoktatás történetén a XVIII. század végétől a XXI. század elejéig. A kiállítás nem törekszik az agrár szakoktatás teljességének bemutatására, hanem a címében is megfogalmazott elképzelés szerint elsősorban a Gödöllőre költöző és ott berendezkedő felsőoktatási intézmény működésének első évtizedeit kívánja kiemelni, bemutatni. Ezen időszak eseményeinek megértéséhez ugyanakkor természetesen szükséges a mezőgazdasági felsőoktatás kezdeteinek, az önálló gazdasági egyetem megteremtését előkészítő kezdeményezéseknek rövid áttekintése is. Ezért találkozhatunk a táblákon és tárlókban a Ratio Educationis szövegével, a mezőgazdasági tanszékét alapító oklevél másolatával, Mitterpacher Lajos tankönyvével, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület saját folyóiratában megjelentetett javaslataival, az OMGE gazdasági egyetem felállítását sürgető emlékiratával. A Közgazdaságtudományi Karon és a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen folyó oktatásról eredeti hivatali iratok, tanácsülési jegyzőkönyvmásolatok, doktori disszertációk, tankönyvek, a hallgatók életrajzi munkái és ünnepi pillanati bemutató fotók tudósítanak.

A gödöllői felsőoktatás közvetlen gyökerei a Magyar Agrártudományi Egyetem 1945-ös alapításáig nyúlnak vissza. Az első esztendőkből budapesti és vidéki osztályokból álló, centralizált agrár felsőoktatási elképzelést megvalósító intézmény életképtelensége rövid idő alatt nyilvánvalóvá vált. Az új székhely kijelölése után nem sokkal bekövetkező gyökeres szervezeti változások lelassították a gödöllői berendezkedést, az egyetemváros kiépítését szolgáló nagyberuházás így csupán 1970-ben fejeződött be. Az agrártudományi egyetem anyagi és szellemi kiépítésének első évtizedeit három tematikus egységben mutatja be a kiállítás. Az elsőkben az építkezés előkészítésének és lebonyolításának dokumentumaival, eredeti fotóanyagával, az egyetemen található műalkotásokkal ismerkedhetnek meg a látogatók. A második egységben az elméleti és gyakorlati oktatás, a tudományos kutatómunka iratai, fényképei kerültek a táblákra és tárlókba. Végül szintén korabeli források alapján alkothatunk képet a hallgatók mindennapjairól, a tanítás és tanulás egyaránt meghatározó helyszínéről a könyvtárról, a kollégiumi életről, a kulturális és sportolási lehetőségekről.

Az egyetemtörténeti kiállítás végén az agrártudományi egyetem utolsó évtizedeinek szervezeti és tanulmányi változásait, a korabeli fejlesztési és autonómia elképzeléseket rögzítő iratanyagok, valamint az egyetemi integrációt előkészítő tanácsülések, tárgyalások forrásai tanulmányozhatók. Az utolsó tárló a Szent István Egyetem első tíz évéről kíván rövid áttekintést nyújtani, a történeti távlat hiányában elsősorban az egyetemi újság és egyéb egyetemi kiadványok segítségével.

A Gödöllőhöz kapcsolódó egyetemtörténeti eseményeket elképzeléseink szerint az egyes korszakokat jellemző pillanatképek, hangulatok felvillantásával, érdekes, korábban nagyobb nyilvánosság elé nem került források bemutatásával kívántuk megismertetni az egyetemünk története iránt érdeklődő látogatókkal. Reméljük, hogy kiállításunk elnyeri tetszésüket és megtekintése nem csak kellemes, de hasznos időtöltésnek is bizonyul.

Köszönjük megtisztelő figyelmüket!

A kiállítás 2010. október 31-ig látogatható, naponta 9⁰⁰–16⁰⁰ óra között. Ettől eltérő látogatási időpontot a +36 28 522-000/1173-as telefonszámon lehet egyeztetni.

A SZIE Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár munkatársai nevében Koósné Török Erzsébet, Kissné Bognár Krisztina és Princz Ágostonné

Dr. Walleshausen Gyula ny. könyvtári főigazgató, történész, címzetes egyetemi tanár emlékére.